

Quick scan “Burgerparticipatie in de fysieke leefomgeving”

Onderzoeksopzet

Datum: 18 oktober 2022

Onderzoekers: Greet Seinen en Emina Lukovac
Namens de rekenkamercommissie Heerenveen

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Wat is participatie, waar is het op gericht en welke typeringen zijn er?	3
1.3	Doel van het onderzoek.....	3
2	Onderzoeksvragen	4
2.1	Hoofd -en deelvragen	4
3	Normenkader.....	5
4	Werkwijze bij uitvoering van het onderzoek	5
5	Tijdpad.....	5
6	Kosten en randvoorwaarden	5

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Raadsfracties van gemeente Heerenveen hebben het onderwerp burgerparticipatie aangedragen om op te nemen in de groslijst voor rekenkameronderzoeken. De rekenkamercommissie Heerenveen neemt graag burgerparticipatie (hierna participatie genoemd) als onderzoeksthema over en maakt het wat specifiekier door het te koppelen aan de fysieke leefomgeving. Dit omdat de inwerkingtreding van de Omgevingswet aanstaande is. In deze wet wordt het verplicht gesteld om participatie van inwoners en andere stakeholders te organiseren als er een initiatief genomen wordt ter verbetering van de leefomgeving. Reden genoeg om te onderzoeken hoe de gemeente Heerenveen voornemens is om participatie onder de omgevingswet vorm te geven (beleidsmatig) en hoe in de praktijk het participatieproces in de fysieke leefomgeving eruitziet.

1.2 Wat is participatie, waar is het op gericht en welke typeringen zijn er?

Participatie zorgt ervoor dat er in een vroegtijdig stadium belangen, ervaringen, kennis en creativiteit van inwoners of andere betrokkenen over een initiatief in beeld komen bij de gemeente. Participatie is een proces dat inwoners de mogelijkheid biedt om de publieke besluitvorming te beïnvloeden. Publieke betrokkenheid is een middel om ervoor te zorgen dat burgers een directe stem hebben bij publieke beslissingenⁱ.

Participatie betekent niet dat alle partijen het met elkaar eens moeten worden. Het doel van participatie is dat belanghebbenden volwaardig betrokken zijn/ worden bij de totstandkoming en uitwerking van het initiatief.

Waarom participeren?

- Participatie zorgt ervoor dat er een (betere) besluitvorming zal plaatsvinden doordat alle belangen vroegtijdig in beeld zijn gebracht en met deze belangen rekening kan worden gehouden.
- Door de inbreng van belanghebbenden worden plannen verrijkt en verbeterd.
- Participatie verhoogt de kwaliteit van een besluit en verkleint de kans op onnodige vertraging door bezwaar- en beroepsprocedures.

Er zijn grofweg twee typen participatie te onderscheiden, te weten participatie van initiatiefnemers van ruimtelijke plannen of projecten en gemeentelijke participatie (de gemeente kan uiteraard ook zelf initiatiefnemer zijn van ruimtelijke plannen).

In dit onderzoek beperken we ons tot participatie in de fysieke leefomgeving (met een vooruitblik naar de voorgenomen invoering van de omgevingswet) en zullen we praktijkcasussen onderzoeken waar er sprake is van burgerinitiatieven en niet waar de gemeente zelf initiatiefnemer is.

1.3 Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen wat de ambities zijn van de gemeente op het gebied van participatie, specifiek ingaand op de fysieke leefomgeving en wat de huidige werkwijze en ervaringen zijn met burgerinitiatieven. Alles met het uiteindelijke doel om de raad richting mee te geven om participatie in de Omgevingswet goed tot z'n recht te laten komen.

ⁱ Zie www.toponderzoek.nl

Specifiek beoogt de rekenkamercommissie vast te stellen of:

- de gemeente beleidsmatig de kaders voor participatie binnen de Omgevingswet heeft ingevuld;
- de huidige aanpak (aan de hand van casussen) aansluit bij de uitgangspunten van de Omgevingswet

Ten einde:

- de Raad handvatten te bieden voor verdere vormgeving van participatie bij de invoering van de Omgevingswet.

Het karakter van het onderzoek is een evaluerend en toekomstgericht onderzoek. Het onderzoek wordt uitgevoerd in de vorm van een QuickScan. Dat betekent dat het onderzoek in een kort tijdsbestek wordt uitgevoerd, met een beperkte scope en diepgang. Aan de hand van twee casussen worden ervaringen opgehaald uit de praktijk. Het is een soort van steekproef, en het is zeker niet een uitputtend onderzoek.

2 Onderzoeksvragen

2.1 Hoofd -en deelvragen

De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe geeft de gemeente Heerenveen uitvoering aan burgerparticipatie en welke lessen zijn te trekken met het oog op de invoering van de Omgevingswet?

De centrale onderzoeksvraag valt uiteen in meerdere deelvragen:

Beleid

1. Welke (beleids)doelstellingen heeft de gemeente vastgesteld ten aanzien van participatie, qua inhoud én proces, binnen het fysieke domein?
2. Zijn de geformuleerde doelen in overeenstemming met de uitgangspunten van de Omgevingswet?
3. Wat zijn de spelregels, rollen en verantwoordelijkheden die de gemeente hanteert voor participatieprocessen?
4. Op welke manier geeft de gemeente uitvoering aan participatie van burgers en hoe wordt de uitvoering van beleid getoetst? Worden de doelen meetbaar gemaakt?

Uitvoering

1. Zorgt de initiatiefnemer ervoor dat belanghebbenden op een passende manier worden betrokken?
2. Is de initiatiefnemer voldoende geïnformeerd over de stappen die hij/zij moet doorlopen om te komen tot een (omgevings)vergunning (specifiek ingaand op participatie)?
3. Hoe wordt het procesverloop van totstandkoming ervaren door ambtelijk betrokkenen, gemeentelijke vertegenwoordigers, college- en raadsleden?
4. Wat gaat er goed in uitvoering en wat zijn knelpunten?

Raad

1. Hoe vervult de raad zijn rol op dit moment als het gaat om participatie en hoe zou die rol er, mede gezien de komst van de nieuwe Omgevingswet, in de toekomst uit moeten zien?

3 Normenkader

De uitkomsten van de onderzoeksvragen worden getoetst aan een nog vast te stellen normenkader. De rekenkamercommissie stelt het normenkader vast op basis van deskresearch en beleidsanalyse.

4 Werkwijze bij uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek wordt in drie fasen uitgevoerd:

1. Deskresearch en beleidsanalyse:

- Bestuderen gemeentelijke visie en plannen m.b.t. Omgevingswet;
- Bestuderen beleidsdocumenten inzake participatie, relevante documenten fysieke leefomgeving;
- Bestuderen documenten P&C cyclus jaren 2020 -2021 - 2022;
- Bestuderen relevante openbare bronnen.

2. Interviews:

- 2 groepsinterviews met initiatiefnemers en ambtelijk betrokkenen van twee door de rekenkamercommissie geselecteerde casussen.
- Programmamanager Omgevingswet;
- Portefeuillehouder Omgevingswet;
- Max. 2 interviews met relevante stakeholders;
- Raadsdelegatie

3. Opstellen (concept)-rapportage

- Inclusief ambtelijk en bestuurlijk wederhoor

5 Tijdpad

	november	december	januari	februari	maart	april
startbijeenkomst						
deskresearch						
beleidsanalyse						
interviews						
conceptrapportage						
hoor- en wederhoor						
Eindrapportage voor bestuurlijk wederhoor						

6 Kosten en randvoorwaarden

Activiteit	Onderzoeker Tarief € 60,-	Secretariaat	Kosten
Uitwerking onderzoeksplan	8		
Startbijeenkomst	6		
Deskresearch/data-analyse	8		
Beleidsanalyse	15		
Opstellen normenkader	6		
Opstellen tussenrapportage	6		
Interview - 4 individuele interviews (voorbereiding, verslaglegging)	24	PM	
Groepsinterviews 2	12	PM	

Raadsdelegatie	6	PM	
Rapportage	40		
Verwerking ambtelijk/bestuurlijk wederhoor	10		
Projectmanagement/ afstemming	15		
Onvoorzien	10		
Totaal uren/kosten	166	PM	€ 9.960,-

De veronderstelling is dat de inzet van de griffie binnen de bestaande /beschikbare uren kan worden opgevangen. De kosten zijn exclusief btw en de reis- en verblijfkosten.